

ایجاد قانون و اخلاق لازمه رعایت هنجارهای زیست محیطی

عضو هیات علمی مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور با اشاره به اینکه در حوزه مسائل زیست محیطی، عقلانیت فردی در برابر عقلانیت جمعی قرار می گیرد، گفت: رعایت هنجارهای زیست محیطی نیاز به اجبار یا فشاری از بیرون در حیطه عقلانیت فردی دارد که دو عامل ایجاد آن قانون و اخلاق هستند.

عضو هیات علمی مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور با اشاره به اینکه در حوزه مسائل زیست محیطی، عقلانیت فردی در برابر عقلانیت جمعی قرار می گیرد، گفت: رعایت هنجارهای زیست محیطی نیاز به اجبار یا فشاری از بیرون در حیطه عقلانیت فردی دارد که دو عامل ایجاد آن قانون و اخلاق هستند.

به گزارش ایسنا، آرش موسوی در نشست "ترویج علم با رویکرد شناخت سرزمین ایران در حوزه اقلیم" که امروز در مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور برگزار شد، به موضوع مسائل زیست محیطی و نسبت آن ها با سیاست گذاری پرداخت.

وی با اشاره به چارچوب مفهومی IRC در سیاست گذاری و نظریه انتخاب عاقلانه و بازی، این پرسش را مطرح کرد که چرا مسائل زیست محیطی همیشه حاوی یک بعد سیاست گذارانه هستند و توضیح داد: طبیعت اقتصاد نفتی در ایران ایجاب می کند که هر مسأله ای را پیش می کشیم، یک پای قضیه بحث سیاست گذاری، دولت و حکومت باشد.

عضو هیئت علمی مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور تشریح کرد: پدیدارهای اجتماعی حاصل جمع انتخاب های عاقلانه و هدفمند افراد انسانی هستند. نظریه انتخاب عاقلانه روش ها و قواعد انتخاب را در موقعیت های مختلف مطالعه می کند.

موسوی با اشاره به اینکه نظریه انتخاب عاقلانه به نظریه بازی منجر می شود، اظهار کرد: در نظریه بازی، عقلانیت پارامتریک و استراتژیک وجود دارد. در این نظریه بازی های مختلف نظیر سرجمع صفر و سر جمع ناصفر وجود دارند و مسأله اصلی نظریه بازی این است که بازیگران چه شیوه ها و استراتژی های معقولی را برمی گزینند تا بیشترین منفعت را ببرند.

وی با اشاره به "نظریه انتخاب جمعی"، گفت: کالاها یا خدماتی در جامعه مورد نیازند که بازیگران فردی به دنبال تولید آن ها نمی روند. کالاهای عمومی رقابت ناپذیر و استثنایپذیر هستند و افراد در تولید این کالاها تمایل به سواری مجانی دارند، چون مثل دوراهی زندانی به مسأله نگاه می کنند. مثال این کالاها و خدمات، هوای پاک و وسایل سوختی غیراستاندارد هستند و در این موارد عقلانیت فردی در برابر عقلانیت جمعی قرار می گیرند.

عضو هیات علمی مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور خاطرنشان کرد: مسائل زیست محیطی عموماً ماهیت مسائل انتخاب جمعی دارند، بنابراین رعایت هنجارهای آن ها نیاز به اجبار یا فشاری از بیرون در حیطه عقلانیت فردی دارد که دو عامل ایجاد آن قانون و اخلاق هستند.

موسوی در پاسخ به اینکه هنجارهای اخلاقی ناظر بر پدیدارهای زیست محیطی چگونه شکل می گیرند، گفت: در کشورهای پیشرفته غالب افراد به جز برخی نوجوانان، قائل بر هنجارهای اخلاقی ناظر بر پدیدارهای زیست محیطی هستند.

انتقال آب از خزر به سمنان غلط است

به گزارش ایسنا، مهدی زارع، استاد تمام پژوهشگاه بین المللی زلزله شناسی و مهندسی زلزله نیز در این نشست با تاکید بر آن که انتقال آب از خزر به سمنان غلط است، گفت: این طرح در درجه اول به ضرر خود مردم سمنان بوده و در مرحله بعد موجب آسیب به محیط زیست و زندگی مردم مازندران است.

وی با بیان این که در طرح های انتقال بین منطقه ای آب باید ملاحظات در نظر گرفته شود، اظهار کرد: این ملاحظات در دسته های محیط زیستی، اجتماعی، اقتصادی و فنی مهندسی قرار می گیرد و رعایت آنها نهایتاً باعث دستیابی به اهداف طرح های انتقال بین منطقه ای آب می شود.

وی از جمله این اهداف را تاثیر بر تقاضای آب، افزایش کارایی مصرف آب و بهینه سازی بازده اقتصادی مصرف آب عنوان کرد.

استاد تمام پژوهشگاه بین المللی زلزله شناسی و مهندسی زلزله سپس به یک طرح انتقال آب که در سال ۱۹۷۷ در آفریقای جنوبی انجام شده اشاره کرد و توضیح داد: از جمله ویژگی های این طرح انتقال ۱.۷ میلیارد متر مکعب آب از یک حوضه آبریز اورنج به دو رودخانه گريت فیش و ساندی و برای استفاده عمده آبیاری کنترل سیل و تولید نیروی برق آبی صورت گرفت.

زارع با اشاره به این که طرح انتقال آب اورنج گريت فیش تاثیرات اکولوژیک از جمله تغییر ترتیب گونه ها، غلبه گونه ای از مگس سیاه به جای گونه های بی خطر اولیه خسارت شدید این گونه مگس به دام های منطقه و تغییر در اکوسیستم کف زیان را داشته است.

وی سپس به طرح انتقال آب از جنوب به شمال چین اشاره کرد و توضیح داد: این طرح با هدف رفع مشکل کمبود آب جمعیت ۳۰۰ میلیون نفری منطقه شمال چین انجام شد که هزینه های هنگفتی به همراه داشت و ضرورت اسکان مجدداً ۳۰۰ هزار نفر را فراهم کرد. نکته این طرح آن بود که جنوب نیمه مرطوب چین ۵۲ میلیارد متر مکعب در سال آب مجازی در قالب محصولات کشاورزی از شمال نیمه خشک چین وارد می کند. در نتیجه این پروژه مقدار آب مجازی را جبران می کرد.

وی سپس به انتقال آب زاینده رود به اصفهان اشاره کرد و تصریح کرد: از جمله ویژگی های این طرح مساحت کم مبدا و مقصد آب و استفاده مقصد از آب انتقالی تنها برای مصارف خانگی و صنعتی بوده که با وجود گذشت سال ها از اجرایی شدن طرح برخی مسائل سیاسی مانع از بررسی دقیق عملی این پروژه شده و ابعاد واقعی تغییر اکولوژیکی و محیط زیستی آن مشخص نیست. این در حالی است که این پروژه باعث کینه و اختلاف شدید میان مردم مبدا و مقصد آب شده است.

عضو وابسته فرهنگستان علوم جمهوری اسلامی ایران، برخی نگرانی ها در حوزه انتقال میان حوضه ای را دشواری پیش بینی اثرات دامنه دار اکوسیستمی و بیوشیمیایی و دشواری تحلیل هزینه فایده و حساسیت جامعه و بی اعتمادی اجتماعی به دولت و سیاست های کلان عنوان کرد و گفت: در صورت اجرای طرح انتقال آب برخی معیارها همچون مازاد کمبود واقعی، پایداری، حکمرانی خوب، متوازن سازی حقوق موجود با نیازها و دانش مطمئن الزامی است.

وی تصریح کرد: طی ۵۰ سال اخیر در شهرهای تهران، اصفهان و مناطق پیرامونی آنها حدود ۳ تا ۵ برابر ظرفیت اقلیم شان بارگذاری جمعیت شده و صنایع نامناسب با شرایط اقلیمی این شهرها در آنها مستقر شده است. هم اکنون باید منتظر حاد شدن مشکلات به دلیل استفاده نامتعادل از منابع آب، آمایش غلط سرزمین ایران و مسئله خشکسالی در مراکز استان سمنان با توجه به توسعه ناپدیدار در سال های آینده و با پروژه های انتقال آب به این استان باشیم.

وی افزود: جمعیت استان سمنان در سرشماری سال ۹۵ حدود ۷۰۰ هزار نفر ارزیابی شده است که همین جمعیت نیز نسبت به توان اقلیمی استان سمنان اضافه بار جمعیتی دارد و هر نوع افزایش بار جمعیتی و توسعه صنعتی در این محدوده که با انتقال آب برای تامین آب آن برنامه ریزی شده، تعادل اقلیمی این منطقه را بیشتر بر هم خواهد زد.

استاد تمام پژوهشگاه بین المللی زلزله شناسی و مهندسی زلزله برخی دیگر از پیامدهای منفی این طرح را تشدید مهاجرت نامتوازن جمعیت به استان سمنان، شروع فرآیندی خطرناک و تخریب وسیع محیط زیست منطقه دشت مازندران با شیرین کردن آب شور دریای مازندران عنوان کرد و گفت: این کار علاوه بر پرهزینه بودن موجب می شود تا زندگی حدود ۵ میلیون نفر ساکنان در دشت ساحلی گرگان، مازندران و گیلان نیز به تدریج در معرض خطر قرار گیرد.